

Effektiva åtgärder för pollinatörer och samarbeten kring
åtgärder för hotade vildbin tillsammans med skogsbolag,
kommuner och föreningar

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

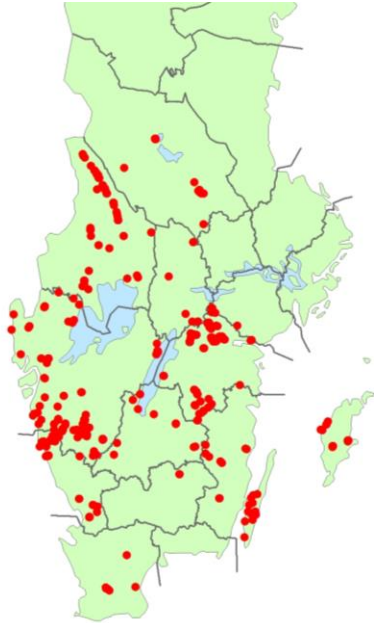
Tommy Karlsson

Guldsandbi och silvergökbi – fokusarterer för åtgärder

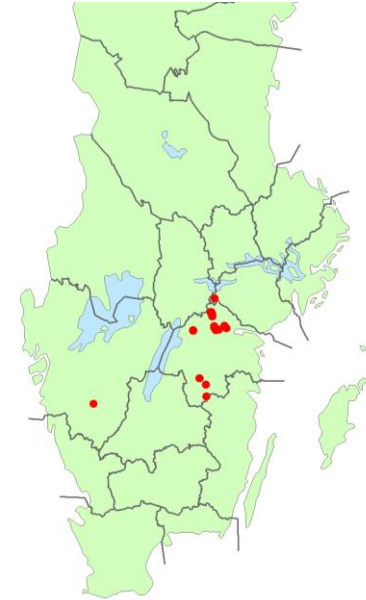
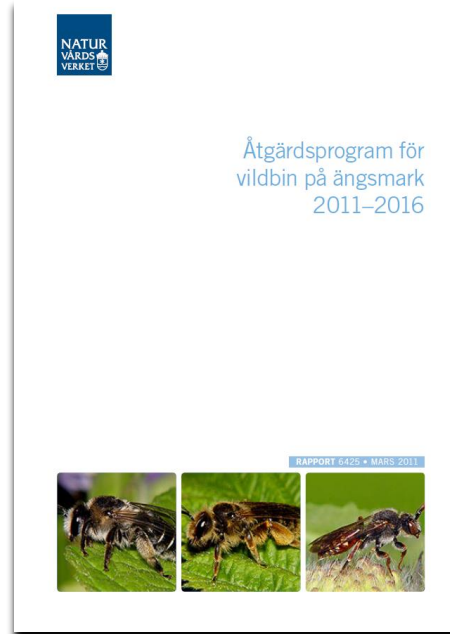
LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Guldsandbi och silvergökbi – fokusarterer för åtgärderna

Guldsandbi

- Sverige: Nära hotad (NT)
- EU: Kunskapsbrist (DD)

Silvergökbi

- Sverige: Starkt hotad (EN)
- EU- och globalt: Nära hotad (NT)

Schaktning och plantering i ledningsgata

Schaktning och plantering i ledningsgata

Snabbt etablering av målarterna vid plantering

Lyckat samarbete med motocrossförening

Foto: Agneta Bergström

Sandbäddar för att skapa boplatser

Foto: Sanna Strömberg

Faktablad "Skapa boplatser åt marklevande bin"

Ett rikt odlingslandskap

SKAPA BOPLATSER ÅT MARKLEVANDE BIN

Foto: Tommy Karlsson

Vildbin är våra viktigaste pollinering. En stor del av dem bygger sina bon i öppen sandig mark. Genom att frilägga eller lägga ut sandjord kan du skapa boplatser åt dem och öka mängden pollinering i landskapet.

Många bin lever ensamma och bygger bo i marken

De flesta vildbin i Sverige är vad man kallar för solitära. Det innebär att varje hona bygger sitt eget bo och där föder upp sina larver. Det finns ungefär 260 arter av solitärbin i Sverige och ca 70 % av dessa bygger sina bon i marken. Utöver dessa solitärbin finns cirka 40 humlearter i Sverige som också räknas in i gruppen vildbin. För att kunna gräva sitt bo behöver solitärbin en lättgrädd sandjord utan för mycket vegetation. Eftersom larverna behöver värme för att utvecklas behöver boplatser också vara solbelyst och vindskyddad.

Hjälp bina genom att skapa boplatser

Öppna slänter och bryn med solbelyst sandjord som erbjuder boplatser är idag ovanliga. Många arter av vildbin har därför minskat. Genom att skapa boplatser kan du förbättra läget för dem. Det är då viktigt att välja en plats där det finns gott om blommor. Många biarter flyger bara som längst några hundra meter för att samla pollen till sina larver, så det får inte vara för långt mellan bo och blommor. Platsen ska vara öppen och solbelyst en stor del av dagen, våldränerad och ligga i lå. Exempel på bra platser är gamla diken, vägkanter, åkerkanter och bryn. Det bör vara öppen mark åt söder för god solinstrålning, men gärna träd och buskar åt norr för att skapa lå.

Utlagd sandbädd i sydvänd åkerslutning. Cirka 35 ton sand har använts för att skapa sandbädden.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Sälsandbi som tittar upp ur sin bohåla.

På marker med sandjord – frilägg mineraljorden

På marker med sandig jord, men med ett vegetationsskikt av till exempel gräs eller mossor kan man skapa boplatser genom att frilägga jorden. Detta kan göras på olika sätt, men en av de enklaste metoderna är att helt enkelt skapa eller skaka av vegetationsskikt, föra (dött organiskt material) och eventuell matjord.

Hur stor yta som friläggs får anpassas till den aktuella platsen och kan variera från någon enstaka kvadrater till flera tiotal. För många platser bör dock 5-10 m² vara lagom för en enskild "sandblotta". Finns det plats kan du göra flera blottor av denna storlek. Materialet som schaktats tas bort från platsen och läggs så att det inte påverkar omkringliggande mark negativt. Små sandblottor kan du skapa manuellt med hjälp av hacka eller spade, medan större är enklast att skapa maskinellt (till exempel traktor med schaktblad eller grävmaskin).

Den plats du väljer för att blottlägga sandjord på får gärna sluta åt söder för att få en så varm miljö som möjligt. Olika arter har dock olika preferenser vad gäller lutning, så allt från helt plan mark till lodräta skärningar är värdefullt. Variera därför gärna lutningsgraden om möjligt.

Foto: Tommy Karlsson
Du kan hjälpa våddsandbiet med tillgång på boplatser genom att anlägga en sandbädd.

Foto: Tommy Karlsson
Schaktning av sandblotta i sydvänd sluttning.

På marker utan sandjord – anlägg sandbädd

Om förutsättningarna i övrigt är de rätta, men jorden är olämplig för bobygge kan du anlägga en så kallad sandbädd genom att hämta sand utifrån. Sanden tipsas då så att en avlång is med en sluttande långsida åt söder skapas. Lämplig typ av sand är så kallad sandladesand som är i korntaleten 0-2 mm. Storleken på sandbädden får anpassas till den aktuella platsen. Den bör dock vara minst 50 cm djup, 2-3 m lång och 1,5 m bred. För att åstadkomma detta krävs ca 6 m³ eller ca 10 ton sand. Sandbädden kan dock med fördel göras större än så.

När boplatser börjar växa igen

På sikt kommer sandblottan eller sandbädden att växa igen med gräs, örter och mossor. Tiden för detta beror mycket på markförhållandena, men det handlar i regel om flera år innan igenväxningen gått så långt att binas bobygge påverkas negativt. Rensa uppkommande vegetation vartefter. Om det finns möjlighet, skapa gärna en ny sandblotta eller sandbädd nära den första när den börjar växa igen.

Text: Tommy Karlsson, Länsstyrelsen Östergötland

Röjning och bränning för att stoppa igenväxning

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

God samverkan avgörande

Foton: Agneta Bergström

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bildrättigheter för bilder i denna presentation

Samtliga fotografier i presentationen utan angiven fotograf är tagna av Tommy Karlsson.

De personer som är synliga i bild har givit sitt medgivande att bilderna används i denna presentation och att den läggs upp på Naturvårdsverkets webbplats.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND